

Kartlegging av naturmangfold ved Holter sag i Nannestad kommune

Ole J. Lønnve

Ekstrakt

BioFokus v/Ole J. Lønnve har på oppdrag av Tenold Gruppen v/Knut Gundersen foretatt en foreløpig kartlegging m.h.p. biologiske kvaliteter ved Holter v/Holter Sag i Nannestad kommune (figur 1). Det aktuelle området er planlagt utbygd med boliger. Det ble konstatert biologiske verdier i tilknytning til området, og et område ble avgrenset som naturtypen rik blandingskog i lavlandet med verdi som viktig (B) lokalitet.

Nøkkelord

Biologiske verdier
Naturtyper
Arter
Hensyn
Konsekvenser

Omslag

Parti frå lokaliteten Holter sag ved Eltonåsen i Nannestad kommune.

Foto: Ole J. Lønnve

ISSN: 1893-2851

ISBN: 978-82-8209-500-6

BioFokus-notat 2016-15

Tittel

Kartlegging av naturmangfold ved Holter sag i Nannestad kommune

Forfatter

Ole J. Lønnve

Dato

20. april 2016

Antall sider

9 sider + vedlegg

Refereres som

Lønnve, O. J. 2016. Kartlegging av naturmangfold ved Holter sag i Nannestad kommune. BioFokus-notat 2016-15. Stiftelsen BioFokus. Oslo.

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder dette notatet "levende" linker.

Oppdragsgiver

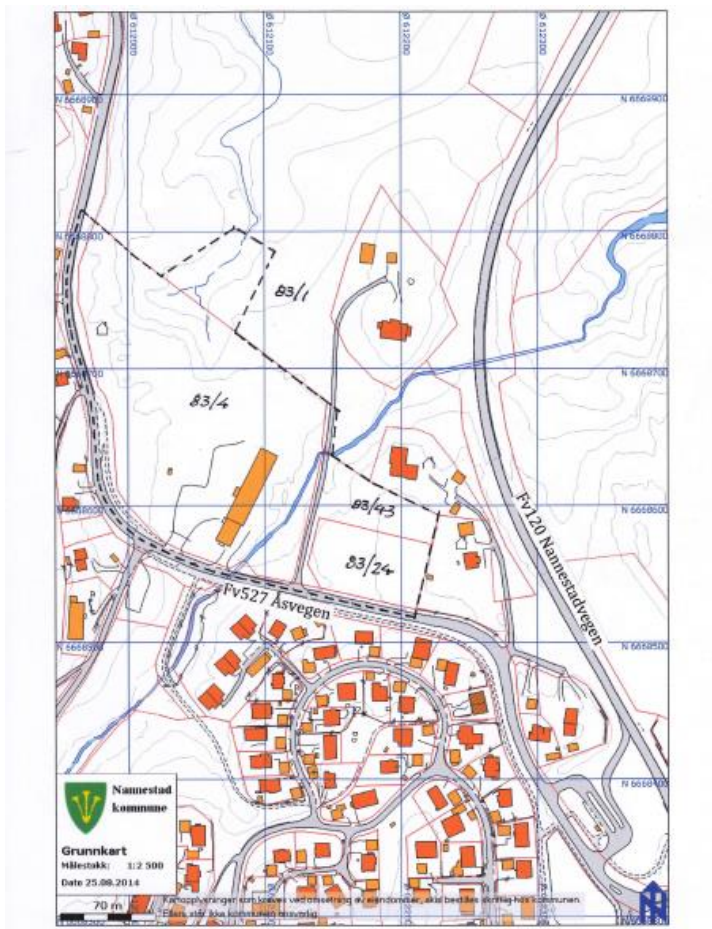
Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig. Andre BioFokus rapporter og notater kan lastes ned fra: <http://lager.biofokus.no/web/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO
E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Bakgrunn

BioFokus v/Ole J. Lønnve har på oppdrag av Tenold Gruppen v/Knut Gundersen foretatt en kartlegging m.h.p. biologiske kvaliteter ved Holter v/Holter Sag ved Eltonåsen i Nannestad kommune (figur 1). Det aktuelle området er planlagt utbygd med boliger. Undersøkelsen ble foretatt den 26. november 2015, et tidspunkt som i utgangspunktet er i seneste laget for å gjennomføre denne type kartlegginger på en god måte, men oppdragsgiver ønsket allikevel å få gjort dette så fort som mulig med forbehold om at det kunne bli nødvendig med en supplerende undersøkelse våren 2016. En supplerende undersøkelse ble dermed gjennomført 18. april 2016.

Figur 1. Plantegning for Holter vest/Holter sag i Nannestad. Stiplet linje angir planområdet.

Områdebeskrivelse

Undersøkelsesområdet ligger ved Eltonåsen i Nannestad. Berggrunnen består av kalksilikatgneis. Løsmassene utgjøres av hav- og fjordavsetninger. Innenfor planområdet drenerer en større bekk i øst, Kjensbekken. Denne drenerer videre ned i Leira. I den vestlige delen av området finnes også en mindre bekk/fuktdrag.

Planområdet deles inn i følgende tomter/sektorer: 83/1, 83/4, 83/43 og 83/24. Disse er av ulik størrelse og topografi.

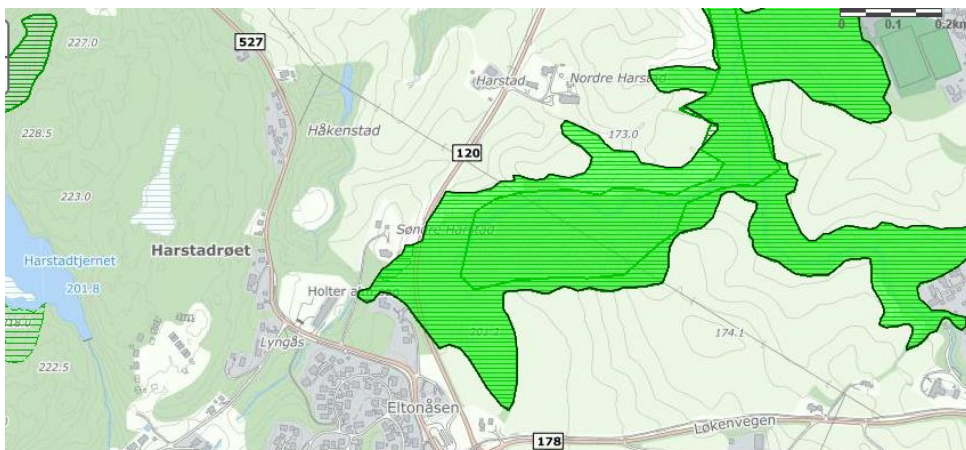
Material og metode

Metodikken følger DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) og retningslinjer gitt i utkast til nytt faktaark for gammel lavlandsblandskog fra november 2014 for registrerbare naturtyper. Rødlistearter og fremmedarter ble spesielt ettersøkt ved befaringen, og Artskart (Artsdatabanken og GBIF-Norge 2016) og andre tilgjengelige kilder ble sjekket for eventuelle tidligere funn av arter og naturtyper innenfor planområdet. Eventuelle artsfunn fra befaringen er tilgjengeliggjort for Artskart gjennom BioFokus ArtsfunnBase (BAB).

Resultater

I følge Naturbase grenser planområdet mot naturtypeavgrensningen Harstad–Leira (BN00093560) (figur 2). Dette området er avgrenset som ravinedal med verdi som svært viktig (A). Det ser ikke ut til at planområdet går direkte inn i denne avgrensningen, men det vil gå helt i kant.

Det er i følge Artskart ikke tidligere gjort registreringer av interessante arter innenfor planområdet.

Figur 2. Naturtypelokalitet Harstad–Leira (BN00093560), grønn farge. Hentet fra Naturbase.

I det følgende vil de ulike tomtene/sektorene i tillegg til Kjenslibekken bli behandlet for seg:

83/43 og 88/24

Disse to tomtene er delvis hogd noen år tilbake i tid. Dels tette oppslag av boreale løvtrær som bjørk og selje dominerer (figur 3). I tillegg forekommer bringebærkratt. Mot RV527 er det partier med forekomster av sløke og borre, muligens også kanadagullris. Stedvis forekommer grunne partier der berget kommer frem i dagen. Store bestand med einstape dominerer enkelte partier.

Tomtene har generelt begrenset verdi mht. biologisk mangfold, men de kan ha en viss verdi for fugl. Det er derimot ingen kvaliteter innenfor disse to tomtene som tilsier avgrensninger som naturtype.

Figur 3. Deler av tomt 88/43 og 88/24 er preget av oppslag av boreale løvtrær. Foto: Ole J. Lønnve.

83/4

Store deler av denne lokaliteten er preget av virksomheten til Holter sag. Her er påvirket mark og ugressvegetasjon. Spesielt det relativt plane arealet i vestdelen av 83/4 har betydelige forekomster av bl.a. svartelisteartene kanadagullris og hagelupin (figur 4). I kantene i nord-øst mot østre Harstad er det tett oppslag av løvskog, spesielt selje, men også noe gråor. Derimot forekommer i den nord-vestlige delen av denne tomta en forholdsvis bratt

skrent. I bunn av denne drenerer en liten bekk/fuktdrag. I denne skrenten forekommer enkelte grove seljer. I tillegg forekommer flere gamle hasselkjerr og grove gamle graner. En gran med omkrets på 220 cm ble registrert, hvilket må sies å være stort når det gjelder gran. I tillegg forekommer bjørk, osp, til dels forholdsvis grov gråor og hegg langs bekken. En del grove læger av både løvtrær og gran forekommer i partier.

Områder der gammel og grov hassel forekommer, død ved og andre treslag, er viktige for en rekke organismer. Denne delen av 83/4 har derfor biologiske kvaliteter. Etter befaringen 18. april ble kvalitetene til dette området bedre vurdert, og det ble foretatt en avgrensning av området Lokaliteten, Holter sag Lok. nr. 220, er avgrenset som gammel lavblandingskog med verdi som viktig (B) naturtype (se figur 5 og Vedlegg 1).

Figur 4. I dette partiet ved Holter sag er det betydelige forekomster med svartelisteartene kanadagullris og hagelupin samt stort oppslag av diverse løvtrær. Foto: Ole J. Lønnve.

Figur 5. Avgrensningen av naturtypelokaliteten Holter sag Lok. nr. 220 (grønn figur).

Kjennsbekken

Denne bekken kommer fra ulike myrer og mindre tjern inne på Romeriksåsen. Bekken er forholdsvis liten, men ikke mindre enn at det sannsynligvis er vannføring hele året.

Langs Holter sag er det partier med grus- og steinbunn. Det er sannsynlig at ørret forekommer i denne bekken. Vannet virker ved øyesyn av god kvalitet. Den 18. april ble denne bekken undersøkt litt nøyere m.h.p. biologisk mangfold. Fisk ble ikke sikkert registrert. Det ble derimot konstatert larver av flere arter steinfluer, døgnfluer og knott i bekken. Stedvis forekommer grus og steinbunn og kantvegetasjonen er noenlunde intakt i deler av strekningen. Det er derimot en kulvert under veien til gården Søndre Harstad (figur 6). Denne vil fungere som et vandringshinder for eventuell fisk oppstrøms. Kulverten under Åsvegen representerer trolig ikke noe slikt hinder. Rett nedenfor denne kulverten er dessuten bekken noe kanalisert, uten at dette forringer kvalitetene til bekken vesentlig.

Figur 6. Kulverten under veien til Søndre Harstad representerer et vandringshinder for eventuell fisk. Foto: Ole J. Lønnve.

Arter

Det ble ikke gjort noen funn av rødlistearter under noen av befaringene. For andre artsfunn, se vedlegg 1. Svartelistearter er omtalt i tekst over.

Konklusjon

Ut fra disse undersøkelsene er konklusjonen at mesteparten av planområdet ikke har store kvaliteter knyttet opp mot biologisk mangfold. Derimot

grenser området mot to naturtypelokaliteter: Harstad-Leira, BN00093560 og Holter sag, Lok. nr. 220. Sistnevnte avgrenset og beskrevet i dette notatet.

Lokaliteten Holter sag som strekker seg fra nordgrensen av planområdet og nordover langs Åsvegen har kvaliteter som naturtype og er vurdert som en viktig (B) naturtype. Litt av denne avgrensningen er innenfor planområdet (83/4). Man bør derfor så langt dette er mulig unngå inngrep i denne delen. Mesteparten av avgrensningen ligger derimot utenfor planområdet.

På deler av arealet ved Holter sag (83/4) ble det påvist betydelige bestand av svartelisteartene kanadagullris og hagelupin. Dette må man ta hensyn til ved utbygging. Det er viktig at massene fra dette området blir deponert på steder der det som er av frø i massene ikke får spire fritt og spre seg. Masser fra dette området vil bl.a. inneholde frø fra svartelisteartene som forekommer her. Massene kan evnt. deponeres under byggene som er tenkt oppført, eller deponeres på steder der de ikke vil medføre noen risiko for ytterligere spredning av disse artene.

I Kjennsbekken bør man så langt det er mulig unngå inngrep. Bekker er generelt viktige vandringsårer for organismer, de knytter sammen områder. Dessuten fortsetter bekken ned i BN00093560, og inngrep i bekken kan potensielt få konsekvenser for denne naturtypelokaliteten.

Referanser

Artsdatabanken og GBIF-Norge. 2016. Artskart.

<http://artskart.artsdatabanken.no>

Direktoratet for Naturforvaltning. 2007 Kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13.

Miljødirektoratet. 2016. Naturbase.

<http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/Naturbase/>

Vedlegg 1: Beskrivelse av naturtypelokaliteter

Holter sag. Lok. nr. 220

Innledning: Lokaliteten ble kartlagt av BioFokus v/Ole J. Lønnve den 26. november 2015 og den 18. april 2016 i forbindelse med en detaljreguleringsplan for Holter v/Holter sag i Nannestad kommune.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på nedsiden av Åsveien (FV 527) ved Eltonåsen i Nannestad kommune. Berggrunnen består av kalksilikatgneis. Løsmassene består av stedvis mektige hav- og fjordavsetninger (leire). Lokaliteten grenser for det meste mot vei og fulldyrket mark. I sør grenser lokaliteten mot Holter sag. Lokaliteten utgjør rester etter et større ravinesystem. En liten bekk drenerer gjennom området, og det finnes også enkelte mindre fuktdrag.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Avgrensningen gjelder naturtypen gammel lavlandsblandingsskog med utforming ravine blandingsskog. Noe åpent areal sentralt uten naturtypeverdi er inkludert av arronderingsmessige og praktiske grunner. Lokaliteten har forholdsvis stor treslagvariasjon, med innslag gran, hassel, osp, bjørk, selje, gråor, hegg og rogn. Særlig forekommer flere gamle grove gran, seljer og hasselkjerr. Enkelte graner har en omkrets på > 200 cm, hvilket må sies å være forholdsvis stort når det gjelder gran. Stedvis forekommer mye dødved, spesielt av gråor, men også av gran, selje og osp. Både stående og liggende dødved forekommer, og enkelte godt nedbrutte læger finnes spredt. I enkelte partier presses grunnvann gjennom løsmassene og skaper kildevegetasjon bl.a. med vårkål, mjødurt, enghumbleblom og maigull. Tidspunktet for kartleggingen var derimot for tidlig til at det var mulig å kartlegge floraen i feltsjiktet særlig godt. Hvitveis og hestehov hadde så vidt begynt å blomstre i lisidene og rester etter storebregner, trolig skogburkne, ble registrert. Helt nord innenfor avgrensningen finnes et fuktparti med en liten dam. I dette partiet ble i lyssiv, skogsivaks og stornesle registrert.

Artsmangfold: Signalartene viftelørsopp og purpurkjuke ble registrert innenfor avgrensningen. Ellers forekommer mye vedlevende sopp på dødved gjennom hele lokaliteten. Det er spesielt mye rødrandkjuke på gråor og gran, og ildkjuke er i tillegg vanlig på gråor. Mange til dels sjeldne og rødlistede biller er knyttet til rødrandkjuke. Både pga. av mye vedlevende sopp og stor forekomst av dødved vurderes lokaliteten til å ha et forholdsvis stort potensial for insekter knyttet til disse elementene, men også tovinger knyttet til fuktig og litt skyggefullt miljø. Dessuten er det forholdsvis stor treslagvariasjon innenfor avgrensningen, hvilket gir stort potensial for en rekke herbivore insekter samt fugl. Hakkespetthull ble registrert i enkelte gadd. Lokaliteten har også en viss betydning for større vilt. Rådyr og avføring etter elg og muligens hjort ble registrert under befaringen. Fuktpartiet og dammen i nord gir dessuten livsbetingelser for bl.a. øyestikkere og amfibier.

Bruk, tilstand og påvirkning: Området har trolig vært benyttet til beite i tidligere tider. Det er dessuten påfallende mye rødhyll i lisidene, særlig i nordenden av avgrensningen. Noe gammel søppel og skrot forekommer i sørenden (gamle oljefat etc.). Her er det også fylt noe masse. Et par mindre kraftgater går gjennom lokaliteten. I forbindelse med disse er det foretatt noe linjerydding.

Fremmede arter: Enkelte platanlønn (basert på døde blader funnet på bakken) står trolig i sørenden av avgrensningen. Ved Holter sag ble det dessuten registrert store mengder kanadagullris og hagelupin. Disse svartelisteartene kan potensielt spre seg inn i lokaliteten. Trolig forekommer kanadagullris allerede innenfor avgrensningen.

Verdi

Lokaliteten er vurdert etter nytt faktaark for gammel lavlandsblandingskog fra november 2014. Området skårer middels på parameterne størrelse, rikhet og påvirkning. Lokaliteten vurderes å ha potensial for flere rødlistearter av særlig insekter, men slike er ikke påvist enda. Dette krever en langt mer omfattende undersøkelse. På parameteren skogtilstand, skårer området middels til høyt. Ikke drenerte kildeskoger er en rødlistet naturtype. Lokalitetens samlet sett vurderes derfor som viktig (B verdi).

Skjøtsel

Lokaliteten bør få være mest mulig i fred. Forekomst av fremmedarter bør kartlegges bedre, og eventuelt holdes under oppsyn/bekjempes.

Figur 1. Parti fra lokaliteten Holter sag. Putekjuka på gammel selje. Foto: Ole J. Lønnve.

Figur 2. Bildet over viser kildedefremspring. Bildet til høyre viser kanelkjuka på gråor. Foto: Ole J. Lønnve.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>

Gaustadalléen 21
0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no